

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשֶׁת וִירָא

יציאת השבת:

18:36

ירושלים: 18:35

י' חשון תשפ"ב

הפטרה: ואשה אחת

יציאת השבת ר"ת 19:05

גיליון 639

בניסת השבת:

17:28

ירושלים: 17:24

עזות דקדושה

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

תארו לכם אדם שנכנס לאחת מחנויות הסופרמרקט, הוא מעמית כל טוב לתוך עגלת הקניות ומגיע לקופה. לאחר שהוא מעביר את המוצרים ושומע את עלות הקניה הוא מבקש הנחה. כמובן שסיטואציה כזו תגרום להרבה אנשים אי נוחות ולהרים גבה, מה אתה מתווכח? כאן זה לא שוק! תארו לכם שהוא מבקש שוב הנחה ושוב פעם... שש פעמים! ודאי זו מבוכה לא קטנה!

מה נפלאה בעינינו התופעה המופיעה בפסוקי פרשתנו, אברהם אבינו עומד ומתווכח עם בורא עולם בעבור אנשי סדום. הקב"ה מגלה את אוזנו של אברהם כי בכוונתו להפוך את סדום ועריה. אברהם מתווכח: אולי ימצאון חמישים צדיקים? והקב"ה עונה לו: לא אהפוך בעבור החמישים. וכך ממשיך אברהם אולי יחסרון חמישה האם תשחית בעבור החמישה את כל העיר? והקב"ה עונה לו: לא אשחית אם אמצא ארבעים וחמישה. אברהם לא מסתפק בזאת וממשיך במשא ומתן: אולי ימצאון ארבעים. וה' עונה: לא אחריב בעבור הארבעים. הוא ממשיך לשלושים, לעשרים ומגיע לעשרה. וה' אומר לא אשחית בעבור העשרה צדיקים.

בכוונה הבאנו את כל מספרי במשא ומתן, להראות את גדלותו של אברהם אבינו, כשמו אב המון גויים, אשר מתווכח בעבור אנשי סדום, עם כל הענווה, "הנה הואלתי דבר... ואנוכי עפר ואפר", אך עם כל העוז: "חלילה לך כדבר הזה... השופט כל הארץ לא יעשה משפט"?... אברהם אבינו הוא הדוגמא לאחריות הציבורית שעל כל אחד מאתנו לקחת על עצמו, אסור שדברים יעברו לידנו. זוהי גדלותו של אברהם שגם כאשר הוא נקרא לניסיון גדול או קטן הוא אומר "הֲנִי". יהי רצון שזכותו של אברהם תגן בעד עם ישראל, אמן.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

וביום השמיני ימול בשר ערלתו

אברהם אבינו הראשון שנכנס בברית עם ה' ולכן אומרים: "להכניסו בבריתו של אברהם אבינו". ואולם יצחק הוא הראשון שנימול לשמונה ימים, ולכן ערב קודם הברית נקרא הלימוד בשם 'ברית יצחק'.

ברית המילה ויום השבת

וביום השמיני ימול בשר ערלתו - בספר "דעת זקנים" מבאר בשם הראשונים טעם הדבר שעושים ברית מילה ביום השמיני, על פי משל למלך שבא אזהבו לבקרו. זימן המלך לכבוד האורח את כל אוהביו, וערך לו קבלת פנים מכובדת. כשבא אותו אוהב לאכול, אמר לו המלך עדיין אני ממתין למטרוניתא אחת שאין כמותה בכל העולם, ורוצה אני שתגיע קודם. כך כשנולד בן, אומר הקב"ה אינני רוצה שימולו אותו, עד שיראה את השבת, והיא המטרוניתא שאין כמותה בכל העולם, ובתוך שמונה ימים, יש שבת אחת, לכן ממתנים שמונה ימים למילה הבן.

מכאן רואים מהו גודל מעלת ברית מילה, שהיא חשובה כסעודה שהמלך מלכו של עולם עושה לאוהבו הנכנס לברית עמו. ולפני הברית רוצה להראותו את יקר תפארת גנויו שהיא חמדה גנוזה בבית אוצרו ושבת שמה, שאין כיופיה בכל העולם. וכל מי שמשותף בסעודת הברית, זוכה להשתתף בסעודת המלך בעצמו, שבא אזהבו לכרות עמו ברית עולם. ולכן פסק הרמ"א בהלכות מילה (יורה דעה סימן רס"ו סעיף י"ב) שכל מי שאינו אוכל בסעודת מילה, הוי כמנודה לשמים ח"ו. ובתוספות בפסחים מובא בשם המדרש שע"י סעודת מילה, ניצול מדינה של גיהנם, כי סעודה זו היא סעודתו של המלך מלכו של עולם לאוהבו שנכנס בבריתו של אברהם אבינו ע"ה.

ברית ידידות

מסופר על בנו של הרב מבריסק רבי יצחק זאב, שביום המילה של בנו סיפר למסובים שיש לו חידוש יקר מאביו על ענין ברית מילה, שלא גילה אותו עד לזמן המצוה ממש "כי כל הקורא פסוק בזמנו מביא גאולה לעולם", וכך היו דבריו: הרי אמרו חז"ל על אברהם אבינו שקיים את כל התורה כולה לפני שנצטווה, נשאלת השאלה מדוע בברית מילה המתין עד שינתן לו צווי מיוחד מאת המלך. השיב הרב: במצות ברית מילה יש פן נוסף לכל המצוות, והוא כריתת ברית בין הרך הנימול מעמ"י לבין הקב"ה. וכפי שידוע, בכל שידוך בין חתן וכלה, גם אם צד אחד מסכים בכל לבו לשידוך, אבל הצד השני עדיין לא מסכים, אי אפשר לשבור את הכוס, וכן בכל כריתת ברית, אי אפשר לעשות דבר, רק בהסכמת שני הצדדים. כך גם בברית מילה, גם אם אברהם אבינו ידע את מעלתה של המצוה, והיה יכול לקיים את המצוה מצד עצמה, אבל אי אפשר לבצע אותה בלי הסכמת הצד של הקב"ה, ולכן המתין אברהם עד שזכה להגיע למדרגה הגבוהה של כריתת ברית לו ולזרעו אחריו לדורות עולם. ובברית זו הקב"ה כביכול הזמין את אברהם אבינו לסעודה, וכך זה ממשיך לדורות עולם. ולכן בברית המילה הקב"ה נותן לכל יהודי ויהודי את התואר הנפלא והנשגב "ידיד", כי יש כאן ברית ידידות עם הקב"ה, וזהו מטבע ברכת

ברית המילה שתקנו לנו חכמינו ז"ל: "אשר קידש ידיד מבטן וחוק בשארו שם וצאצאיו חתם באות ברית קודש. על כן בשכר זאת קל חי חלקנו צורנו צוה להציל ידידות זרע קודש שארנו משחת, למען בריתו אשר שם בבשרנו".

מנהג 'שלום זכר'

כשנולד בן זכר, נוהגים להזמין את הציבור בליל שבת שלפני הברית, לכיבוד קל הנקרא "שלום זכר" או "זכר", ומכבדים בין היתר בחימצה (חומום בערבית, ארבעס בידיש) ובמיני קטניות אחרים.

בספר "נוהג כצאן יוסף" מובא מנהג פרנקפורט "שאין מזמינים (במפורש) לשלום זכר, אלא מכריזים בבית הכנסת אחר קדיש של במה מדיקין". ובערוך השלחן מובא מנהג "שלום זכר" בשבת בבוקר, "ליתן מזל טוב וקוראים לזה שלום זכר, ונוהגים שלא לטעום כלום, ואומרים שזהו מתקנת המדינה, לבלי להכביד על בעל הבית". הטעם: התכנסות זאת היא במקום סעודת הודיה להולדת הבן, ונעשית בליל שבת "דאז הכל מצויים בביתם". ועוד, בגמרא מובא שבהיותו התינוק ברחם אמו "מלמדים אותו כל התורה כולה... וכיון שבא לאור העולם, בא מלאך וסטר על פיו ומשכיחו כל התורה כולה" (נדה ל ע"ב), לכן באים לבקר בליל שבת, ולהשתתף בצערם ואבלם על ששכח את התורה, ואוכלים אז מאכל אכלים - קטניות. ועוד, זכר לאותו מנהג עתיק יומין, המובא בארחות חיים (לר' אהרן בן יעקב הכהן מלוניל), "שמי שמל את בנו משלים עם כל שונאיו, וקורא אותם לאכול ולשמוח עמו, כדי שיברכוהו ולא יקללוהו, וגם מתקבצים כל הקהל בליל השבת, ובליל השמיני, ואח"כ (בליל השמיני) בא הסנדק ונותן מעות ליולדת, ואח"כ כל אחד, נותן לפי מעלתו, ומנהג זה נהגו כדי ליתן לעניות, שלא תבושנה בלקחן מעות מיד אנשים ונשים".

ועוד, במדרש רבה מובא הטעם למצות עשה שבפרשת אמור (ויקרא כב, כז) ש'זר או קָשָׁב או עוֹ כִּי יִנָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יִרְצָה לְקַרְבַּן אִשָּׁה לַה' - משל למלך שנכנס למדינה וגזר ואמר: כל אכסנאין (=אורחים) שיש כאן, לא יראו פני עד שיראו פני המטרונה תחילה, כך אמר הקב"ה לא תביאו לפני קרבן עד שתעבור עליו שבת, שאין שבעה ימים בלא שבת, ואין מילה בלא שבת. כלומר, כשם שכל קרבן בבית המקדש, הותר להקריבו, רק אחרי שעברה עליו לפחות שבת אחת, כך ברית המילה, לא תתבצע עד שלא תעבור על התינוק לפחות שבת אחת.

ברית יצחק

לילה לפני ברית המילה מגיעים לבית התינוק הנולד קרובי משפחה וידידים. הטקס נערך במניין גברים הקוראים הלכות, מדרשים, פרקי קבלה וסיפורים הקשורים בברית מילה של האבות מתוך ספר הזוהר. אבי הנימול קורא את ההלכות והסיפורים הקשורים לחובת האב למול את בנו. הקריאה נעשית בדרך כלל מתוך ספר הנקרא "ברית יצחק".

מנהג זה מבוסס על פי ספר הזוהר שמסופר שם: שרבי אבא ובנו ר' יעקב הזדמנו לאכסניה אחת ובעל הפונדק ביקש מהם להישאר למחר לברית. באותו לילה כינס בעל האכסניה את אוהביו ועסקו בדבקות בתורה ואף אחד לא ישן כל הלילה.

הלכות ברית מילה

א. לילה שלפני יום המילה נקרא ליל "ברית יצחק" ובכמה מקומות נהגו להיות ערים כל הלילה ולעסוק בתורה אצל התינוק, ועיקר הדבר עד חצות לילה. וקבעו סדר לימוד מיוחד ללילה זה. ויש שנהגו להדליק נרות בלילה הזה, ושמהים ושרים בו. כשעורכים סעודה בליל יום הברית, "ברית יצחק", אין הסעודה נחשבת לסעודת מצווה, ואפשר על ידי ברכות בלבד.

ב. אף על פי שכל היום כשר למצות מילה, מכל מקום זריזין מקדימין למצוות, ולכן אין להשהות מצות מילה לאחר חצות היום, בכדי שבואו המזמנים ויהיה ברוב עם הדרת מלך, שהרי מצות זריזין מקדימין למצוות, חשובה יותר ממצות ברוב עם הדרת מלך. ומכל שכן שאסור להשהות המילה לאחר חמש שעות מן היום, שנראה כאילו מצות מילה בזויה עליו חס ושלום.

ג. יש לאדם להשתדל כמה שיוכל להיות סנדק, לפי שדומה מצווה זו למקטיר קטורת. ומכל מקום בודאי שאין לעשות מחלוקת חס ושלום בזה, וגדול השלום. יש נוהגים לכבד בסנדקאות בבן הראשון את אבי הבעל, ובבן השני את אבי האשה. אולם אם אבי הבעל מוחל על כבודו לטובת אבי האשה, אפשר לכבד את אבי האשה לשבת בסנדקאות בבנו הראשון. וכן מותר לו למחול על כבודו כדי לכבד את אבי אביו (הסבא).

ד. כשיש מילה בבית הכנסת, אין לומר שם וידוי ונפילת אפים ביום המילה, ואפילו אם מתפללים שם כמה מנינים בזה אחר זה. וכן אין אומרים וידוי אם אבי הבן או הסנדק נמצאים בבית הכנסת. ה. נוהגים להעלות לספר תורה את בעלי הברית. ובימי שני וחמישי כשיש בבית הכנסת שני בעלי ברית ישראלים, אין להוסיף על מנין העולים.

ו. תינוק שנדחת מילתו מפני שהיתה לו צהבת גבוהה, והבריא, אין צריך להמתין שבעה ימים מעת שהבריא, אלא ימולו אותו מיד לאחר שהבריא. שמאחר והצהבת היא דבר מצוי אצל תינוקות רבים. אין ממתנים עליה שבעה ימים מעת שהבריא. ואם הבריא ביום חמישי או שישי, וכבר עבר יום השמיני ללידתו, אין למולו בימי חמישי ושישי, אלא ידחו המילה ליום ראשון.

ז. אחר המילה מברכים על כוס יין "בורא פרי הגפן", וברכת "אשר קידש ידיד", ומנהיגו שהמברך טועם מהכוס מיד בסיום ברכת "כורת הברית", לפני שאומר "אלוקינו ואלוקי אבותינו קיים..." מחשש הפסק בין הברכה לטעימה.

ח. חייב אדם לעשות שמחה ביום שזכה למול את בנו, וכדרש הפסוק: "וַיֵּשֶׁע אַבְרָהָם מִשְׁתֵּה גָדוֹל בְּיוֹם הַגְּמּוּל אֶת יִצְחָק", הג (ח) - מל, ואע"פ כן הדבר ברור שאין סעודה זו מצווה מן התורה.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפא"ל: אברהם ולאח ציטרון. שרה בת שמחה. ציפורה ורחשע לוי. ביבה אלימלך. ישי הלוי. עזר בן עישה. תקוה בת עזיהו. אלעזר בת ג'אן. אסתר בת חבת. מול בת עשלה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנט. אילנה בת סליחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. עדן בת רחל. מיטל מוריה אדרי. יוסף בן בן מיכל. יצחק דרעי הי"ו.

להחזרת נעדר צה"ל ושבייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן.

לעילוי נשמות: הגר"ע יוסף יצחק"ל. הגר"ט אליהו יצחק"ל. רבי מסעוד מלול זצ"ל. רבי יצחק שושן זצ"ל. רבי יעקב שושן. יונה יונה. סופר מנחם. יעקב בנציון. מקסים חיים דרעי. הרב אברהם צוקרמן. נדיר נחום. ישראל אברהם נתן. שלמה בן מרים. יצחק ועמרם אטיאס. אורן מועלם. אליהו מייטוס. דוד גרוסברג. עמוס דמרי. רבי שלמה סימנטוב משה יהודה. יצחק זק בן סליקה. נעים משה. אהרן מורד. יצחק ושמחה אילן. נסים וסליקה שושן. נדירה שמעון. יפה גורי. יונה קלון. לוי שבת. חנה יצחק. אסתר חדר. אסתר בת תורה. אליהו בת פריה. מרים קדושים. תרצה זיגרון. אסתר וענבר נחום. דן ונעה זורע. דניאל אלמליח. מנחם הלוי. יצחק ולאח אסתר. אליהו אדרי. עזיהו עמוס. רות יעקב. חנה רחל לוי. יונה שרעבי. מרים יהודה. שמואל למנצור. נעיה בת מגורה. עליזה מועלם. עליזה כץ. שרה אוליאל. שמעון בן רחל. אברהם אדרי. יוסף אלקוב. מיכאל ועקב. חסיה ששפטוט. עישה דוד. ברכה סופר. כמיהה דידי. כמיהה סופר. אליס טובול. מרים בת רחל. אילה שחר ז"ל.

ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנור, שושנה רוזה, רפאל פרייז, ועיציליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה